

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi'a si Duminec'a.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. v. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

ANULU XLII

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr
v. a. pentru fiecare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 99.

Joi, 26/14 Decembre

1878.

Episode din camerele austro-ungare.

(Revista.)

Ministeriului din nou carpacitu Tisza i s'a datu cu mare greu indemnitate ceruta. O multime de deputati, intre cari Bitto, Hoffmann si comitele Lonyay, au declarat, ca ei prin votarea indemnitatii nicidecum nu voiescu se arate ca au incredere in ministeriu. Processulu de discompunere alu partidei ministeriale inaintéza mereu si lucrulu a ajuusu la atat'a, incatu ministeriulu Tisza traiesce astadi numai din grati'a Croatiloru, cari in interessulu loru specialu au aflatu de bine ai promite ca'lu voru sprijini cu voturile loru in diéta. Se intielege, ca Croatii nu facu acést'a din amoru platoniu catra Tisza, ci dupa mactim'a „ajutoriu pentru ajutoriu“, pretindu se li se faca puține contraservicii, cumu e resolvarea multiamitóre a cestiunei provincialisarei granitiei militare croato-slavóne, care se traganesce de atat'a timpu s. a. D-lu Tisza va trebui se faca dér' concessiuni croatiloru si kossuthianii, cu privire la aliantia lui cu croatii, nici nu lu mai tituléza altfelu decatu „Iellacici alu doilea.“ Foile opozitionale maghiare ne spunu, ca se spera, ca cu ocaziunea desbaterei budgetare voru esi inca alti cativa deputati din partid'a ministeriala, asia ca probabilitatea, ca Tisza va poté fi resturnatu cu ocaziunea aceea se maresce. De alta parte se dice ca br. Sennyey are de gandu a luá érași parte la lucrurile dietei. Este timpu destulu pentru cá partidele opozitionale se se póta catu de bine pregati pentru ataculu combinatu, ce au de cugetu a'lu face asupra positiunei lui Tisza, ca-ci Luni s'a amanatu diéta pèna pe la mediuloculu lui Ianuaru. Dér' se trecemu la episoadele despre cari amu voitu se vorbimu.

Cu ocaziunea desbaterei proiectulu de lege, privitoriu la emisiunea de 40 milióné renta in auru, Kossuthianulu Csanády érași a provocatu unu scandalu, atacandu cu mare inversiunare pe ministrulu-presiedinte. „Candu am enumeratu pe catele guvernulu — dise Csanády — am datu expresiune numai simtiemintelor poporatiunei adeveratu maghiare. (Miscare in drépt'a.) Acestu ministeriu a facutu mai multu reu, decatu regimulu absolutisticu pe timpurile lui Bach si Schmerling si decatu tóte ministeriele deákistice laolalta, pe cari le-a fostu combatutu de atatea-ori d-lu Tisza. Si proiectulu de faci'a contine o noua violare a legii.“ — La acést'a respunse ministrulu Tisza, aperiandu proiectulu de lege: „Incepe se fia la moda, a se dice: ca timpulu lui Bach séu alu lui Schmerling a fostu mai bunu cá celu de astadi. (Dá! asiá este! in steng'a estrema), ca atunci erá mai mare libertate si ca legile se calca acuma in pecióre. Intr'o privintia au dreptu cei ce vorbescu asia, guvernele lui Bach si Schmerling n'an violatu legile unguresci, ca-ci pentru ei nici nu esistau de aceste. Nu invidiezu p'acela, caruia i place o asemenea stare de lucruri, dér' celoru ce nu sunt multiamiti cu libertatea de adi, le-asii dori se guste numai 48 de óre libertatea aceea, si atunci n'ar mai vorbi asiá si déca in dilele acele ar' fi facutu matanii imbracati in haine de gala.“ (O voce din drépt'a: Candu Csanády calarea cá banderialistu inaintea trasurei regelui!) Csanády respunde, ca n'a voitu se dica, ca pe atunci erá mai mare libertate, ci a disu, ca in privintia materiala si morala generala (miscare in drépt'a) natiunea nici sub sistemulu lui Bach si Schmerling n'a suferitu atat'a cá sub guvernulu arbitraru actualu. (Aprobari in steng'a estrema.) „Este timpulu cá se facu odata finitu clevetiriloru ministrulu-presiedinte.“ (Mare miscare in drépt'a.) Csanády spune apoi, ca elu in period'a lui Schmerling n'a facutu, cumu dise ministrulu, matanii monarchulu, ci neaflandu-se nimenea, care se

aiba curagiulu a spune Maj. Sale, candu a calatoritu prin Bihari'a, adeverulu, s'a decisu densulu a face acést'a. Elu n'a conferitu cu monarchulu in cabinete secrete, (Ilaritate) ci ia spusu sub ceriulu liberu in faci'a a mii de ómeni, ca se restituie natiunei independenti'a si constitutiunea s'a rapita. (Aprobari in steng'a, strigari in drépt'a: Ast'a nu-i adeveratu!) Dupa acést'a declara ministrulu Tisza intre aprobari din drépt'a si protestari din steng'a, ca nu mai voiesce se reflecteze la cuvintele lui Csanády. Acest'a voiesce se se justifice „facia de repetit'a insultare a ministrulu,“ cumu o numesce, dér' se nasce unu mare sgomotu. Presiedintele intrevine si Csanády se provóca in fine la unu numeru alu lui „Ellenör“ de pe atunci si dice, ca déca nici acést'a nu-i ajunge ministrulu-presiedinte, atunci se provóca la Maiestatea S'a insusi! — Intre sgomotu mare se finesce apoi acestu incidentu.

In „Reichsrathulu“ din Vien'a s'a petrecutu o scena, care are unu caracteru cu multu mai seriosu, si a produsu mare turburare in capital'a Austriei. Deputatulu din Austri'a de josu, neamtulu cav. de Schönerer, unulu dintre adoratorii infocati ai lui Bismarck, a vorbitu in siedinti'a publica dela 18 l. c. a senatulu, cumu se dice, dela rinichi, cá unu adeveratu prussacu. Erá vorb'a de a se incuviintiá ministeriulu provisoriu Auersperg dreptulu de a incassá darile pe patrariulu I alu anulu viitoriu. Schönerer vorbi in contra incuviintiarei si dise intre altele:

„... Guvernulu acest'a ne-a dusu din trépta in trépta la ruin'a financiara. Ómenii guvernulu au condusu afacerile cá nisce comercianti nesolidi si cu tóte ca sunt bancroti, le conducu mai departe. Totu mai multu se aude in provincieles germane ale monarchiei, esclamandu-se: De a m u fi u n u m a i o d a t a u n i t i c u i m p e r i u l u g e r m a n u ! (Strigari sgomotóse de Oho!) Totu mai multu dicu se aude in tierile germane ale corónei strigare: De amu apartiené numai odata imperatiei germane. (Strigari inoite de Oho!) Repetu, ca se aude acést'a strigare, pentru cá se scapamu in fine odata de Bosni'a cu totu ce se tiene de ea! Punctulu meu de vedere e dér', ca pe catu timpu va sustá guvernulu acest'a, poporatiunea se nu platésca nici-o dare, si déca darea s'ar' incuviintiá, atunci — o spunu, cá se-o auda si cei de afara — atunci poporatiunea se platésca acést'a dare numai pe lenga executiune. E datin'a a se dice: Multe sunt putrede in statulu Danimarciei, in statulu Austriei in se tóte sunt putrede. Ne trebuiescu inainte de tóte caractere consecente in fruntea guvernulu si speru, ca corón'a nu va fi atatu de reu sfatuita, cá se ne presente totu acelu ministeriu cá definitivu...“

De candu esista parlamentulu Austriei, n'a cutezatu unu deputatu a vorbi in tonulu acest'a. Se sciea, ca intre carturarii nemti mai cu séma dela 1866 incóce s'a facutu mare propoganda pangermanistica si numerulu adoratoriloru lui Bismarck a crescutu mereu sub arpile dualismulu, dér' nime-nea nu credea, ca ei voru avé curagiulu asi redicá capulu intr'unu modu atatu de bruscu chiaru in senatulu imperialu. Acest'a este numai unu semnu, ca agitatieuna intre nemtii din Austri'a a luat dimensiuni deja amenintatóre si de aci se potu esplicá si mesurile rigoróse, ce s'au luat in contra reuniunei studentiloru germani, care a fostu disolvata. Un'a din causele, cari au contribuitu la acést'a, a fostu póte si impregiurarea, ca deputatulu Schönerer erá membru de onóre alu acestei reuniuni si se bucurá, cumu dice reportulu reuniunei, de simpathi'a tuturoru. Dealmintrea d-lu Schönerer ar' pati-o, candu ar' deveni supusu bismarckianu, ca-ci usioru i s'ar' poté intemplá si lui, cá se fia inchisu séu datu afara din tíera in 24 de óre cá multi alti radicali din Germani'a, cari sunt urmariti numai sub pretectu, ca sunt

socialisti. Dér' desi atitudinea deputatulu Schönerer este condemnabila din punctu de vedere alu patriotismulu austriacu, nu se póte de alta parte aprobá nici modulu de procedere alu politiei austriace, care a opritu chiaru si o convorbire privata a mai multoru studenti, membri ai reuniunei memorate. Bine dice in privintia acést'a „Deutsche Zeitung“ din Vien'a, ca mesurile repressive producu numai efecte contrarie. Caracteristica este si declaratiunea, ce a facut'o dep. Schönerer in siedinti'a din 21 l. c. Presiedintele camerei adeca a datu cetire unei telegrame din Zwettl, cerculu de alegere alu lui Schönerer, in care primariulu orasiului si mai multi altii protestéza in contra asertiunei lui Schönerer, cá si candu ei ar' dori se devina prussaci. La acést'a a respunsu dep. Schönerer, ca elu ar' fi in stare de a produce numerose adrese, cari aprobéza cele dise de elu, dér' nu-o face acést'a, ca-ci crede, ca nu se unesce cu parlamentarismulu. Va se dica Schönerer se basesza pe o partida compacta, care de si póte ca inca nu a prinsu radacina in poporu, totusiu illustréza de ajunsu nemultiamirea, ce esista si intre nemti pe lenga tóta egemoni'a loru politica.

Respunsulu Camerelor romane la Mesagiu.

Respunsulu Senatulu:

Prea inaltiate Dómne!

Senatulu a vediutu cu fericire restabilirea pazei generale, care pune si pe Romani'a in positiune de a se bucurá de binefacatórele ei fructe.

Multiamita eroismulu armatei nóstre pe campulu de bataia, multiamita bravulu si junelui ei capitanu, care prin devotamentulu, abnegarea si valórea s'a militara, cá si prin intielepciunea s'a si prin identificarea s'a cu interesele si aspiratiunile natiunei, a sciutu se faca a se acoperi de gloria soldatulu romanu. Romani'a a potutu esi cu onóre din crudele incercari ale resbelulu trecutulu si a dobéndi realizarea aspiratiuniloru sale seculare, justificate si legitimate prin drepturile sale stravechi, prin marirea s'a trecutulu, prin valórea si vitalitatea s'a presenta, a dobandi, adeca „independenti'a s'a politica“.

Acestu bine supremu nu se póte in adeveru atribui unui singuru individuu, séu catorva individi, ori chiaru unei singure generatiuni; elu este datoritu mai multoru generatiuni; elu este si fructulu opereii timpului, combinatu cu cerintiele circumstantieloru. Dér' generatiunea presenta este, care l'a adusu la lumin'a sorelui; ea l'a proclamat; ea i-a datu fiintia.

Si acei, cari din tóta generatiunea presenta au dreptu se fia mai meritorii si mai mandri de a vedé Romani'a recunoscuta independenta si intrata in familieles statelor europe, este armat'a romana, esti Mari'a T'a Regala, Augustulu ei siefu, bravulu ei capitanu.

In acésta ultima sesiune a legislaturei sale permite, Mari'a T'a, senatulu, se proclame inca odata acestu adeveru, si se felicite si se multiamésca armatei romane, felicitandu si multiamindu siefulu ei supremu.

Precumu voi v'ati facutu datori'a pe campulu de resbelu, si siguru Mari'a T'a, ca vomu sci si noi aface pe a nóstra, pe timpulu de pace si a respunde astfelu la asteptarile si la dorintia Mariei Tale.

Senatulu a vediutu cu o viua multiamire, ca poplutiunile Dobrogei au sciutu se aprecieze presentia romaniloru in acea proyincia si se védia, ca drapelulu Romaniei nu este unu drapelu de cucerire, ci unu precursoru alu civilizatiunei, o garantia de ordine si de prosperitate.

Generatiunea presenta a facutu in adeveru multe si frumoše lucrari mari, inse opera s'a este departe inca de a fi terminata. Va sci, speramu, a se aratá demna de trecutulu seu si a dobéndi inca titluri la recunoscintia generatiuniloru viitóre si la laudele istoriei.

Independenti'a nóstra, fiintia nóstra cá statu absolutu suveranu, a fostu proclamata, a fostu recunoscuta de marile poteri europe. Trebuie acumu consolidata, trebuie a o pune in conditiuni de taria, cu care se o ferimu de ori-ce pericole; trebuie se mai scimu a trage si tóte folósele, ce ne póte procurá nou'a nóstra situatiune.

Vomu convinge speramu, Mari'a T'a, prin actele nóstre,

atatu pe marile puteri limitrofe, catu si pe tóte marile puteri europene, ca Romani'a independenta este o garantia de ordine si de stabilitate in Orientu si ca ea este si va fi demna, sub tóte privirile, de solitudinea si de interessulu ce Europ'a i-a aretatu.

Acést'a va fi, credemu, celu mai elocuentu mediulocu de a exprimá recunoscinti'a nóstra mariloru puteri europene pentru bun'a vointi'a si pentru spriginulu ce ne-au datu.

Nici activitatea nóstra, nici concursulu nostru nu voru lipsi spre a ajunge unu asiá scopu. Vomu sci, Prea Inaltime Dómne, a calcá ori-ce consideratiuni mici si secundarie, a pune freu pasiuniloru si a trece peste prejuditii, spre a ne redicá la inaltimea cerintieloru situatiunei si a inlesni astfelu, in limit'a competintiei nóstre, lucrarea viitórielor camere de revisuire, cari au se termine intr'unu modu definitivu ceea ce noi amu inceputu.

Tractatul de Berlinu in partile sale, cari ne privescu, se va poté astfelu esecutá, cu lealitate si mai curendu. Articulele din constitutiunea nóstra se voru pune in acordu cu acestu actu internatiunalu, si art. 7 dintr'ens'a, care numai este de acordu cu principiile si lumenele secolului, va trebui se dispara.

Cu modulu acest'a, tienendu-se socotéla si de dificultatile, cá si de formele nóstre constitutionale interioére, si basati totdeun'a pe bun'a vointia si interessulu, ce marile puteri europene ne-au aretatu, speramu, ca nu va trece multu timpu, pana candu ori-ce greutati disparandu, vomu poté vedé restatornicindu-se relatiunile diplomatice ale totoror puteriloru europene cu statulu romanu.

Potemu inca asigurá pe guvernulu M. T. R., ca vomu pune tóta activitatea, inteligenti'a si bun'a vointia spre a examiná catu mai curendu si cu maturitate tóte proiectele de legi si mesurile, ce guvernulu va crede, ca sunt mai urgente si mai neapérate, pentru cá astfelu se ne potemu conformá cu votulu anterioru alu senatului, relativu la timpulu convocarei camerelor de revisuire.

Celu din urma alu seu cuventu, ce senatulu adresséza M. T. R. in ultim'a s'a sesiune, nu póte fi decatu a ve exprimá inca odata devotamentulu si iubirea s'a, si a ve incredintiá, ca romanii, pe timpulu lucrariloru loru pacificei lucrari, cari aducu ordinea, prosperitatea, avuti'a, cari intarescu libertatea si cari le asigura cele mai bune relatiuni cu alte natiuni, cari consolidéza in alte cuvinte independenti'a loru politica, voru sci a se aretá totu atatu de demni, totu atatu de valorosi, dupa cumu s'au aretatu pe timpulu de resbelu, pe timpi de grele sacrificii.

Ve uramu, Mari'a T'a, cá impreuna cu M. S. Dómn'a, August'a nóstra Suverana, se traiti ani multi si fericiti!

Respunsuiu Camerei:

Mari'a T'a!

Adunarea deputatiloru, incependu prim'a s'a sesiune ordinara dela recunoscerea independintiei tiei de catra marile puteri europene, este fericita de a aduce omagie sale si de a si exprimá recunoscinti'a pentru credinti'a patriotica si pentru valórea militara, cu care Mari'a T'a, cá siefu alu statului si in capulu bravei nóstre armate ai asigurat independenti'a patriei si prestigiulu natiunii romane.

Situatiunea politica a statului romanu fiindu astfelu stabilita, tóta activitatea nationala póte acuma se se indrepteze spre desvoltarea si intarirea nóstra interioára.

Natiunea doresce se fia catu mai lunga si mai temenica pacea, ce s'ar' asigurá prin sincer'a aplicare a tractatului din Berlinu; ea doresce intretinerea celoru mai bune relatiuni cu tóte puterile straine si spera, ca bine-voitoriulu loru sprijinu nu'i va lipsi.

Pentru statornicirea oficiala a relatiuniloru diplomatice dintre puterile europene si Romani'a, Adunarea deputatiloru a facutu si va face totu ce este de competinti'a s'a. Ea este cu atatu mai doritóre de a si implini misiunea si de a lasá loculu cameriloru de revisuire, cu catu spera, ca astfelu se va inlaturá erórea profunda, ca esista, séu ca a esistatu vr'odata in Romani'a intoleranti'a religiós'a. Natiunea romana n'a fostu sfasiata de lupte religiós'e in nici o epoca a istoriei sale; pamentulu romanescu a fostu din contr'a adapostulu tuturoru religiuniloru persecutate in alte state. Legile tiei nóstre n'au admisu niciodata neegalitatea politica intre romani pentru cauza de religiune.

Dispositiunea articolului 7 din constitutiune, care oprea pe strainii de ritu nechrestinu de a dobéndi impamentenire, n'a fostu decatu o mesura de ordine sociala si economica, dupa cumu restrictiunea pusa musulmaniloru prin vechile capitulatiuni cu Pórt'a, de a se stabili si de a avé temple pe pamentulu romanescu, nu erá decatu o mesura de ordine politica.

Astadi inse Romani'a aflandu-se intr'o positiune politica bine definita, credemu, ca si ultim'a restrictiune do asemenea natura, ce mai esista in constitutiune, póte se dispara.

Camer'a se va sili dér' a se rosti catu mai neintardiatu asupr'a imbunatatiriloru interioére urgente, aratate ei prin discursulu Mariei Tale, spre a pune de indata apoi tier'a in positiune de a si dá camerile de revisuire a constitutiunii.

Adunarea primesce cu fericire asigurarea, ca starea financieleru tiei, cu tóte greutatile si sacrificiele resbelului, este mai buna de catu erá in ultimii ani de pace. Cumpara-

tarea in cheltueli pe de o parte, sporirea venituriloru pe de alta, prin marirea avutiei generale, prin desvoltarea resurselor tiei cu ajutoriulu unoru mesuri economice eficace, voru avé neincetatu partea cea mai larga in activitatea reprezentantiloru natiunei.

O situatiune financiara buna, pe lenga lamurirea situatiunei nóstre politice cá statulu european, ne va inlesni si mai multu calea imbunatatiriloru interioére.

Intre aceste imbunatatiri, acele ce se impun, cá unu interessu si o datorita nationala de prim'a ordine, sunt cele menite a redicá poporatiunile nóstre rurale.

Camer'a a votatu mai multe dispositiuni si va mai completá sistem'a de legiuri, ce are de scopu acésta redicare.

Improprietarierea insuratiiloru, astadi faptu implinitu, este pentru poporatiunile rurale unu votu de dreptate si unu ajutoriu puternicu, pe care reprezentantii natiunei 'lu constata cu o adenca multumire.

Proiectele de lege pentru crutiarea paduriloru, pentru exploatarea minelor, pentru grabnic'a unire a sistemii cailoru ferate cu Dobrogea si cu portulu nostru de mare, voru fi primite cu luarea aminte ce merita prin insemnatarea loru economica si nationala.

Camer'a a acordatu totdeun'a cu grabire totu ce s'a cerutu pentru desvoltarea ostirii. Astadi mai multu de catu ori candu, dupa serviciile eminente aduse natiunei de brav'a s'a armata, interessulu nationalu se unesco cu simtiementulu de recunoscinti'a, spre a ne indemná se damu o deosebita atentiunea proiectelor menite a realisá imbunatatiri in organizarea puterii nóstre armate.

Tendinti'a staruitoára a reprezentatiunei nationale a fostu de a face cá justiti'a se fia in adeveru o putere independenta si astfelu constituita, in catu se asigure statului echilibrulu neapáratu puteriloru lui, pentru sincer'a si regulat'a functionare a mecanismului constitutional, si se de societati tóte garantiile possibile de nepartinire. Ori-ce proiecte ale guvernului ar' tinde la realisarea acestui scopu, voru fi bine primite si seriosu studiate de Adunarea deputatiloru.

Instructiunea publica, care chiaru in timpulu celei mai grele crize, n'a suferitu de reducerile budgetare impuse tuturoru celoru-lalte servicié, si are asicurata si acumu tóta solitudinea nóstra, ca-ci bas'a imbunatatiriloru si intaririi nóstre interioére este desvoltarea puteriloru intelectuale si morale ale natiunei.

Mari'a T'a! Lucrandu in intielegere cu guvernulu pe campulu de activitate desemnatu sesiunei actuale, Adunarea deputatiloru spera a face se inainteze rapede opera interioára, menita a completá si consolidá marea opera severita a redicarei politice a statului nostru. Numai astfelu poporulu romanu va probá intr'unu modu temenicu vitalitatea lui 'si va face, cá Europ'a se'lu considere cá unu ausiliaru neapáratu interessului si echilibrului ei.

Implinindu-se acésta maréti'a missiune, cu acelasiu succesu, cu care a fostu inceputa, istori'a va consemná pe cele mai frumoése pagine ale sale, ca sub aceeași fericita domnia a lui Carolu I, Romani'a, un'a dela gurile Dunarii pana la Marea négra, a fostu introdusa cu onóre in famili'a statelor independente ale Europei, si a facutu in intru unu pasu uriasiu pe calea prosperitatii si a civilizatiunii.

Se traiesci, Mari'a T'a!

Se traiesca M. S. Dómn'a!

Memoriu asupr'a starei romaniloru transdunareni. *)

In peninsul'a balcanica eczista colonii numeróse si importante sub mai multe puncte de vedere ale romaniloru, cunoscutu de catre strainii sub numele de valachi, ér' ei intre ei se numescu romani. Aceste colonii romane venite si asiedate in Orientu in diferite epoche si impregiurari cu incepere dela seculu II-lea inainte de Christu si pana la seculu alu III-lea dupa Christu, precumu este constatatulu de istoria, care este espunatorulu celu mai autenticu alu evenimentelor, alu caroru teatru a fostu lumea si martorulu celu mai impartialu alu faptelor si alu vietii natiuniloru si statelor ce au eczistatu si au jocatulu unu rolu órecare in lume — aceste colonii, dicu romane — facéndu in tierile cucerite si colonisate de ele o stabila si adeverata a loru patria, fura espuse la periclele si la tóte preschimbarile resturnarii generale din timpurile acelea, ale caroru consecintie a fostu slabirea si caderea imperiului romanu dela apusu si mai tardiu a acelu dela resaritu; si cu tóte aceste au potutu, gratia simtiementului loru de conservare, care erá si este la acesti romani asiá de tare si predomina ori-ce alta consideratiune si simtiu alu loru, se-si conserve chiaru pana astadi limb'a si datinele loru de ginta latina, adeca cele mai principale semne si uniculu caracteru de distinctiune alu popóreloru si alu natiuniloru. Aceste colonii romane incungiuurate de diverse elemente, cari dispuneau de mediulóce indestulátorie spre a le desnacionalisá in profitulu rasei lor, vorbescu o limba, care in fondu nu este, decatu unu idiomu alu vechiei limbe rustice latine, si se chiama

*) Acestu memoriu care contine date fórte interesante despre romanii de perte Dunare s'a fostu impartitu intre membrii Congressului a scopu de a le atrage atentiunea asupra elementului romanu din peninsul'a balcanica.

limb'a romanésca, si care este mai totu aceeași cá si limb'a romanésca ce vorbescu romanii de a steng'a Dunarii.

Este in adeveru lucru ciudatu, cumu romanii acesti'a au potutu se'si pastreze limb'a lor strabuna numai in caminulu familiaru, pentru-ca in familia nu vorbescu decatu numai romanese, femeile lor nesciundu nici o vorba macaru de alta limba, ér' in bisericele si in scótele loru au limb'a gréca, precumu si in afacerile loru comerciale si de alte relatiuni cu celelalte popóre se servescu cu limb'a acelor popóre, neavendu pentru cause si motive, ce vomu espune mai la vale, limb'a materna (cea romanésca) in scótele si bisericele lor.

Fia-ne permisu se observamu si se constatamu, ca, déca romanii din peninsul'a balcanica au potutu in asemenea conditiuni soçiale si politice, se'si pastredie in familie limb'a lor materna si caracterulu loru nationalu de ginta latina si se esiste (pana acuma) cá unu poporu distinctu in timpu de doueci de seculi, caus'a a fostu amorulu lor propriu nationalu si mandri'a, ce le inspira ideea de origine latina si numele de romanu, cari prin traditiune trecu dela parintii la copii, in anim'a si in spiritulu romanului, disu de catra strainii vlahu, si'lu tacea se tiena asiá de multu la nationalitatea s'a romana, incatu se pastredie celu puçinu in familie, déca in biserica si scóla nu le erá cu potintia, limb'a si numele lor romanescu, cá pe unu sacru depositu incredintiatu loru de gloriós'a lor mama patri'a Rom'a si de parintii lor, a caroru umbra parca le aminea si le comandá pastrarea acestui prea preçiosu depositu, in catu se'lu lase generatiunii posterioére neatinsu; éta dér' pentru romanii, de si influintiati de religiunea resaritóna, care erá ostila limbei latine si de scóla, care pentru densii exclusivu grecésca, au potutu se'si pastredie pana astadi limb'a lor materna si strabuna si individualitatea loru nationala de unu poporu distinctu.

Totu aceeași cauza a facutu pe romanii (Valaques) se evite cu ori-ce pretiu clac'a; si vedindu, ca turcii devenindu stapani pe locurile chrestiniloru, pune mana pe pamenturile fertile si cultivabile, ei au preferitu se se retraga la munti, unde pamentulu fiindu sterpu si padurosu, turcii n'aveau nici unu interessu, ca dintr'o localitate muntós'a si neproductiva se faca o mosia a lor; si éta pentru ce in tóta Turci'a nu se gasesce nici unu satu romanescu, care se fia mosia (cific) ci tóte mosiile turciloru séu statului sunt locuite de greci in Thesali'a si Epiru si de bulgari in Macedoni'a, Thraci'a etc., cari sunt totdeodata si clacasi.

Asiadér' romanii neinjosinduse se fia clacasi si retragandu-se la munti, unde nu potea trage nici unu folosu de cultivarea pamentului, au fostu siliti unii se imbraçiosiedie comerciulu, altii industri'a locala si profesiunile, ér' altii s'au ocupatu cu crescerea vitelor si cu laptirea séu brendiaria si fabricarea diferiteloru specie de tieseturi de lana, cu cari chiaru acumu se face unu comeriu insemnatu.

Odata stabiliti la munti romanii, erá consecintie, cá acolo se fia neamestecati cu alte elemente si se traiesca singuri; pentru-ca pamentulu muntosu si neproductivu, ocupatu deja de romani, ne-oferindu nici unu avantajiu pentru cei-ce ar fi voitu se emigredie acolo, erá ceva naturalu, ca nu pote se vina unu poporu de alta originea séu familii cá se se asiedie in satulu séu in orasielulu romanescu dela munti; si éta pentru ce satele si orasielule romanesci mai tóte sunt situate la munti, si sunt locuite numai de romani, mai cu séma in Epiro-Thesali'a si in Macedoni'a.

Despre romanii acesti'a, denumiti de Bizantini Vlahi, au scrisu ceva autori Bisantini, si cativa din scriitorii moderni, precumu Pouqueville etc. si tocmai Excelentiele-Vóstre nu puteti fi aceia, cari se nu fi cititu si cunoscutu scrierile lor. Dér' nici unulu un s'a ocupatu seriosu si special cu Romanii din tienutul Turciei, cari tot-d'auna au format un popor aparte; ca-ci alt-mintrea nici nu era se faca obiectulu scrieriloru din evulu mediu si modernu, nici in statisticile turciloru, de si fórte eronate si necomplete, nu erá se existe si se se véda in ele numirea de valahi, data unei parti a populatiei chrestine din provinciile susu dise ale Turciei.

(Va urmá.)

Postaritul si nou'a tarifa postala.

(Urmare.)

Atari impregiurari nu poteau durá multu. Navigatiunea vapóreloru si drumurile ferate marira comunicatiunea si asia si institutele postale trebuiau incetulu cu incetulu se se organizeze si se se acomodeze relatiuniloru. Mai curéndu s'a simtitu trebuintia pentru reforme in Angli'a, tier'a cea mai insemnata pe terenulu comerciulu si alu industriei, si tóte reformele si intocmirile, cate s'au introdusu acolo, au remasu in principiile lor fundamentale pana in diu'a de astadi de modelu.

Comunicatiunea a crescutu mereu, si a adusu dupa sene cu necesitate institutiuni noue si amelioratiuni. Dér' cetimu cu mirare, ca reorganizatiunile, cele mai insemnate, nu s'au facutu de barbati specialisti, ci de ómeni, dela care niciodata nu s'ar' fi potutu asteptá asia ceva. Post'a urbana din Londr'a o intemeiá unu negutiatoriu, care vindea tapete, Murray in 1683 si o suta de ani

mai tardiu a introdusu directorulu de teatru Palmer o noua sistema, spre a espeda epistole si pachete. Reformatoriulu celu mai mare pe terenulu postariei a fostu Sir Rowland Hill, care fu odinora scriitoriu la o societate de asigurantia, si carui concetatiunii sei cei recunoscatore i facura unu daru in anulu 1845 prin o subscriptiune nationala de 13,000 puncti sterlingi (130,000 fl. v. a.) Ca espedientu, dupa altii, ca secretariu alu comisariloru pentru colonisatiunea Australiei meridionale publica in anulu 1837 o foia volanta, in care critica defectele postariei englese, si anumi portulu celu pre mare.

Acesta i-o lua directorulu generalu alu postelor, ca unu laicu, in nume de reu, si s'au incinsu in privintia acestia lupte grele, pana candu a aflatu ocaziune in anulu 1839, de a demonstra, dupa date statistice, inaintea parlamentulu britanicu, ca portulu pentru epistole este pre mare, fiindu ca spesele adeverate, pentru de a espeda o epistola ordinaria dela Londra la Edinburg (70 mile germane) nu facu nici a 36-a parte a unui penny (1 penny face circa 5 cr. v. a.) Elu propose: 1. Se se reduca portulu pentru epistole, pana la 1/2 uncia greutate la unu penny, deca se platesce epistola, candu se predã. 2. Pentru epistole nefrancate se se ridice portulu cu jumetate. 3. Portulu se fia unulu si acelasiu fara consideratiune la distantia. 4. Se se introduca marce postale si plicuri (coverte) timbrate, spre a se franca mai comod epistolele.

Hill sciu cu tote greutatile si cu tote persecutiunile, ce avu, de a indura, se castige opiniunea publica, parlamentulu si guvernulu pentru ideile sale, si in 6 Maiu 1840 fu introdusa reformã s'a.

Lui Hill i-s'a imputatu, ca a fostu pre radicalu si intr'adeveru au scadiutu veniturile postei, dupa ce s'a introdusu sistemã cea noua, dela 1,633,000 puncti sterlingi la o jumetate milionu si numai in 1862 era ajunsu la 1,602,000. Din punctulu de vedere alu economiei nationale dispãre acestã impregiurã faãia de faptã aceea, ca correspondintia, in anulu inaintea de reforma, facea numai 75 milioane, ear in anulu urmatoriu se urca la 168 de milioane si in anulu 1870 numerulu epistoleloru espedate ajunse la 862,000,000 si si veniturile s'au urcatu pana la 4,929,000 puncti sterlingi. Correspondentia colosala din Anglia este cu atata mai frapanta, cu catu aflamu, ca acolo la sate a treiã parte din omenii mari si pe jumetate din femei nuscicu chiaru nici numele se si-lu scrie. (Asia der' nici anglesii cei laudati nu stau cu cultura poporulu asia brilliantu, pe langa totã bogatia cea enorma materiala. Nici intr'o tiãra pe faãia pamentulu nu sunt contrastele atatu de mari, ca in Anglia, pe de o parte bogatia colosala si imbuibare grozava pe de alta parte seracia cea mai mare si miseria cea mai trista; asia si cu cultura, pe de o parte cultura profunda si omilateralã, pe de alta parte nesciintia cea mai grãsa si bigotismulu celu mai scarbosu. Notã tradue.)

Vediundu Germania si Austria progressele cele enorme, cari le-a facutu Anglia cu postaria, numai potura sta nici ele nepasãtorie. Ifca in anulu 1847 lua Austria initiativã, der' apoi nemtii cu natura lorã cea tardia, de abia, in anulu 1850 incheiãra cu ea o conventiune postala germana-austriaca. Conventiunea acestã a micsioratu portulu pe de o parte, era de alta parte a creatu unu teritoriu postal mare, generalu. Prin evenimentele dela 1866 postaria a intratu intr'unu stadiu nou. Cu hegemonia politica a Prussiei in nordulu Germaniei trecu si conducerea postariei nordice la Prussia. Austria a micsioratu portulu pentru o epistola la 5 cr. v. a. dupa ea s'au luat tote statele germane. Prin scaderea portulu pentru mustre, tiparituri, probe de marfuri, prin introducerea avisuriloru postale, prin telegramele avisãtoare postale, si mai pe urma prin cartile de correspondentia, s'a urcatu comunicatiunea enormu. In anulu 1784 venitul postelor in Prussia facea unu milionu si totusi dise Fridericu celu Mare: acesta-i admirabilu. Dera ce ar' fi disu la 1865 candu au ajunsu la 13 milioane! In anulu 1872 se ocupau 50,000 persoane cu postã in Germania, s'au espedatu in anulu acela 50 milioane pachete si epistole cu bani. E unu lucru si mai admirabilu, ca in dilele craciunulu se predau numai la postã din Berlinu pe di cate 30,000 de pachete si ca in 31 Decembre 1872 au incursu numai pentru a se imparti in locu (Berlinu) 384,000 carti de correspondentia si epistole. Si pe timpulu resbelulu cu Franãia a jocat postã ger-

mana unu mare rolu, ca numai din Berlinu se duceau pe di epistole simple 130,000 si cate 3000 de scrisori cu bani.

Pentru ca se se inlesnesca comunicatiunea s'au facutu in deceniile din urma lucruri colosale, asia s'a introdusu numai unu feliu de moneta in totã Germania unde era mai inaintea in privintia acestia o confusiune babilonica, si mesurile metrice peste totu loculu. Austro-Ungaria inca a adoptatu cu bucuria tote amelioratiunile si reformele relative la comunicatiune, ba unele amelioratiuni au emanatu chiaru din partea Austriei, cumu sunt cartile de correspondentia. Mai deunadi s'a introdusu in Germania earasi o reforma postala, si dupa ce s'a vediutu ca este buna, nu intardiã nici statulu nostru a o introduce, si asia avemu dela 1-a Novembre o tarifa postala noua.

Statisticã a constatatu, ca cele mai multe pachete cate se trãmitu cu postã au 1/2 Kilo pana la 5 Kilo greutate. Aceste pachete s'au luat de basa la stabilirea tarifei celei noue si s'au adoptatu ca principii 1. scaderea portulu, 2. demesurãrea portulu fara consideratiune la distantia si preste totu simplificãrea modulu, de a demesurã portulu, 3. scaderea pretiuriloru pentru espeditiuni francate. 4. aplicãrea marceloru si la francãrea pachetelor.

Aplicatiunea tarifei celei noue este multu mai avantajioasa, ca a celei vechi. La distantia pana la 10 miluri, diferentia nu e tocmai asia mare, der' este mare la mai mare distantia, ca-ci pentru 5 Kilogr. platesci la ori-ce distantia 30 cr. Unu pachetu de 5 Kilogr. costã mai inaintea 2 fl. 85 cr. pentru 150 de miluri si acuma numai 30 cr. Voindu, ca se plateasca adresatulu, atunci are se plateasca numai cu 6 cr. mai multu, adeca 36 cr. Remane preste acestã la voiã fiecaruia, ca unu obiectu care vrea se-lu tramita prin posta se-lu puna in mai multe pachete, numai atunci are de a face mai multe adrese. Acestã este mai cu scopu candu se tramite cevãsi peste 20 de mile departe. Portulu pentru unu pachetu de 50 de Kilogr. costa pentru 10—20 de miluri, francatu seu nefrancatu 3 fl. v. a. din contra 10 pachete de cate 5 Kilogr. costa totu 3 fl. v. a. inse cauta facute mai multe adrese „frahturi“, cari redica spesele. Deca voiesci se trimeti cele 10 pachete nefrancate, atunci platesti de 10x36 cr. = 3 fl. 60. cr. fara de a mai plati Adresele (Frachtbriefe). Cu catu este departãrea mai mare cu atatu este mai mare si avantajulu, de a tramite espeditiune mare in pachete de cate 5 Kilogr. Se dicemu, ca avemu d. e. se tramitemu 50 de Kilogr. marfa peste 150 de miluri departe atunci acestã costa — fia francata seu nefrancata — 13 fl. 80 cr. Deca impachetezu inse marfa in 10 pachete de cate 5 Kilogr. atunci platescu numai 3 fl.; am economisatu der' 10 fl. 80 cr. Nefrancate costa cele 10 pachete 3 fl. 60 cr. resulta der' nnu castigu de 10 fl. 20 cr. Inca si mai mare este micsiorãrea portulu facia de acela alu tarifei celei vechi, care facea pentru 50 de Kilogr. si pentru o distantia de peste 160 de miluri 28 fl. 50 cr., prin urmare acuma ne remane in punga, chiaru candu namu francã marfa, 24 fl. 90 cr.; era platindu portulu si pachetandu lucrurile in 10 pachete de cate 5 Kilogr. castigam **25 fl. 50 cr.** Intr'adeveru o diferentia buna, care peste anu se urca la sute de mii. (Va urmã.)

Lapsiulu unghurescu, Decembre 1878.

(Necrologu.) In tãmnã acestã noi romanii din cerculu Lapsiulu amu perdutu trei barbati bravi si distinsi. Pe m. o. d. V-Protopopu D. Varna, Pe St. d. Iuliu Popu vicenotariu Comitatusu si acuma pe pre inbitulu nostru Basiliu Iuga, notariu cercuale in Suci de Susu. Acestã fu ajunsu Marti in serã dilei de Intrãrea in biserica, in 3 l. c., cam pela 6 ora, de armã unu nemernicu omoritoriu, care l'a rapitu din mediuloculu familiei sale inbite, intrandu la densulu, cum se dice, si impuscandulu. Astfelu B. Iuga si fini vietiã in etate abia de 41 de ani. Causã, din care s'a intemplatu omorulu, nu s'a aflatu inca, ci o multime de Sucienu sunt si astadi arestati. Speramu inse, ca asasinulu va fi in curendu descoperitu. Osamintele decedatulu au fostu aduse din Suci de susu in Lapsiu. Mortulu insoãitu de o multime de trasuri sosi in Lapsiu Joi in 5 l. c. demanetia si a fostu intempnatu de o multime mare de omeni in frunte cu preotulu din Lapsiu ungh. Eugeniu Sabo, apoi intre sunetulu clopotelorã a fostu petrecutu pana la loculu, unde fu prohoditu. La 12 ore avu locu inmortentãrea cu o ceremonie demna de acestu

barbatu, asistandu 7 preoti sub conducerea veterãnulu preotu din Rohia, m. o. d. Ioane Martonu, er chorulu vocalu fiindu condusu de cunoscutulu invetiatoriu localu A. Latisiu.

Basiliu Iuga a fostu nascutu in Comunã Ragla din fostulu districtu alu Naseudulu, a cercetatu scõlele normale din Nasendu, in etate de 18 ani s'a facutu vigilu financiariu pe care cariera ajunse respicientu si dupa unu servitiu de 18 a. a fostu pensionatu. In 1873 depunendu examenulu de notarin a fostu alesu in Suci de susu notariu cercualu si ca atare in tempu de 5 ani ai servitiulu seu a regulatu mai multe strade comunali, a organisatu „portiunea canonica si scolaria“ din Suci de susu, unde in estu anu prin conlucãrea sã s'a ziditu o biserica frumoasa de petra, care e mai gata, precum si altã doue beserici in Suci de josu si unã pompõsa in Grosii; er in Suci de josu se face o scõla frumoasa totu la indemnulu vredniculu de amintire Basiliu Iuga; Memoriã lui va trai in totdeuna intre noi! Ilu deplange tenerã s'a consõrta Mariã nasc. Gente cu fii remasi orfani, parintii, fratii, rudeniile, toti amicii si cunoscutii. Multimea nemarginita de omeni cari l'au petrecutu la mormentu este unu viu testimoni despre stimã si iubirea, de care s'a bucuratu decedatulu la totã poporatiunea din giuru fora osebire de nationalitate.

Unu amicu sinceru.

Diverse.

(Distinctiune.) „Telegrafulu Romanu“ afla din isvoru privatu der' bine informatu, ca Escel. S'a Metropolitulu Miron Romanulu a fostu invitatulu la prandiu la Maj. S'a si a siediutu de-a drãptã Maj. Sale, care ia gratulatu pentru cuventãrea din delegatiunea unghuresca.

(Reuniunea de lectura a studintiloru germani din Vienã disolvata.) Atitudinea deputatorulu prussaci din „Reichsrath“ nu a potutu se remana fara urmari. Asia se anuntia, ca guvernatorulu Austriei de josu a ordonatulu disolvãrea societãtii de lectura a studintiloru germani din Vienã, care numerã peste o miã membri, intre cari vreo 130 professori si care esista de 7 ani pe basã §. 24 a legei austriace de intrunire, din cauza, ca din reportulu societãtii pentru anulu 1877/8 s'a dedusu, ca acestã reuniune dela infintiãrea ei urmaresce inaintea de tote tendintie nationale-politice si ca a luat unu caracteru politicu, trecẽndu peste marginele statutelorã sale, ceea ce face ca reuniunea se fia periculõsa statulu.

(Serbii si Bosniã.) Unu episodulu interesantulu se petrecu in Scupcinã serbesca candu cu desbaterea generalã asupra proiectulu de respunsu la mesagiulu tronulu. Opositiunalulu Glicis luandu cuventulu esprimã parerea de reu, ca in proiectulu de respunsu nu se vorbesce cu nici unu cuventu de Bosniã si Herzegovinã, si totusiu sãrtea acestoru tieri serbesci a miscatu adãncu animele poporulu serbescu. Mai multi atatu din opositiune catu si din partidã guvernamentalã spriginãra parerea lui Glicis. Ei voira a dovedi, ca Bosniã si Herzegovinã se tiene dupa origine si limba de neamulu serbescu si poporatiunea de acolo si-a si exprimatulu mai de multe ori dorintia de a se uni cu Serbiã. Mai departe arãtãra, ca Serbiã nu se pãte multiami pãna ce nu va vedã reunite intr'unu statulu tote tierile serbesci. Desbaterea era fãrte animata si se vedea, ca toti sunt in privintia acestã numai de o parere. Amendamentulu lui Glicis castigã totu mai multu terenu. Atunci se redicãra ministrulu de interne si apoi presiedintele cabinetulu Ristics si abia le succese a potoli foculu vorbitoriloru in contra adresei si a face, ca acestã se se primescã unanimu si fara modificare.

(Colectele din Romania) pentru armã imperãtesca din Bosniã au produs unu resultatulu de 20,000 de franci in aur seu camu la 9300 fl. v. a. si sumã astã s'a predatu ambasadorulu austro-ungaru comite Hoyos cu acea destiniãtiune, ca se se intrebuintieze 3000 fl. pentru cei raniti, 3000 fl. pentru familiile cele serace ale mobilisatorulu si restulu pentru veduvele si orfani celoru morti. Pentru casulu, candu ar' fi duratu versãrea de sãnge mai multu, s'au facutu dispositiuni din Bucuresci din partea mai multoru dame, ca se oferescã comandantulu supremu alu trupelorã austro-ungare o ambulãntia completã cu tote aparãtele si recuisitele recerute. Acestã avura damele de cugetu, se o facã, si faãia de Mohamedani.

(Statisticã familiiloru comitale (profesci.) Cu tote ca natiunea nõstra

astadi n'are in sinulu seu nici unu comite (grofu) din simpl'a causa, ca tóte familiile cele nobile romanesci, au trecut in secolele trecute, din caus'a persecutiunilor celor tiranice si a macsimelorn celor afurisite politice, la natiunea maghiara, totusi noi inca ne vom ocupa cu statistic'a familiilor grofesci (comitiale), ca-ci ca statistic'a este un'a dintre cele mai importante sciintie sociologice, din care potemu trage multe invetiaturi folositorie. Uuu domnu cu numele Klein se ocupa cu statistic'a familiilor grofesci din Germania, Austria si din Ungari'a. Dupa Klein face durat'a mediocritate a unei familii de grofu puçinu peste 300 de ani. In secululu trecut s'au stinsu 209 familii de grofu, in secululu acesta pana acuma 109. In specie, ce se atinge de familiile de grofu austriace si unguresci, s'a impuçinatu dela 1857 pana la 1870 numerulu sufletelor acelor a cu 108, respective cu 71 persoane. Acest'a face intr'o suta de ani la familiile austriace peste 30 si la cele unguresci mai peste 40 de procente. Camu 25 de procente dintre toti grofii remanu necastoriti. Dintre comtese (grafine) se casatorescu cele unguresci si cele germane din Nordulu Germanii mai de timpuriu. Numerulu casatoriilor grofesci cu fete de cetatiani, nenobili, este mai mare, de catu ar' poté crede omulu. A diecea parte dintre grofi tienu fete de nenobili si din comtese s'au maritat dupa cetatiani simpli patru percente. Mai puçinu alegatori sunt grofii din Germania meridionala, dintre cari 16 procente se casatorescu cu dame nenobile, pecandu comtesele din Germania meridionala 9 procente se marita dupa cetatiani nenobili. Mai delicati sunt grofii unguresci, dintre cari se casatorescu numai patru, respective (comtese) numai doue procente cu persoane nenobile. Cei ce nu au alta ocupatiune, decatu administratiunea mosiilor lor, séu numai unu postu la curte, facu peste totu aprópe 38 procente din toti comitii. Particulari grofesci ad. cari nu facu nici unu serviciu statului sunt mai multi in Ungari'a ad. 62 procente, ear' in Cislaitani'a numai 33 procente. Celu mai mare contingentu nilu dau conti la militia. Esista 1503 comiti, cari sunt séu au fostu soldati. In Germania de nordu sunt 438, in Austria 387, in Ungari'a 89 comiti la militia. In oficiu civilu se afla 409 grofi, dintre cari 114 in Germania de nordu, 100 in Cislaitani'a si 57 in Ungari'a. Din aceste date vedemu ca celu mai slabu serviciu ilu facu statului grofii din Ungari'a. Tabelele lui Dr. Kleine voiescu inse se dovedesca ca familiile grofilor se stingu din ce in ce. Calendariulu lui Gotha numera cu totulu 1028 familii grofesci in Germania, Austria si Ungari'a. Dr. Kleine socotesce acuma ca p'ena la finea seculului acestui'a se voru stinge 299 familii din aceste; 88 din ele au numai descendenta femenina, ear' 106 familii numera numai cate 1 persóna si 144 familii numai cate 2 persoane de genu barbatescu. Timpulu aristocratilor a trecut Luandulise privilegiele li s'a luat ratiunea de a mai fi ceea ce au fostu. Cei ce mai jóca adi unu rol au se lu multiamésca numai averei lor. Alte tempuri, alti ómeni.

(Tiarulu condamnata la mórte.) Imperatulu Alexandru pronuntandu unu discursu la Kremlin, se observase de asistenti multa melancolia in vorbele sale si o tristetia profunda pe figur'a s'a. Se cercetau causele si se dederu multe versiuni, unele mai ciudate de catu altele. „Tagblatt“ din Viena, reportéza urmatoriulu incidentu, care ar' poté se aiba multa iniuriere asupra descuragiarei manifestate de imperatulu, tuturor Rusilor: Ducendu-se la Moscova, dice fóia vienesa, imperatulu ar' fi primitu acolo o scrisóre, care l'ar' fi intaritu in ide'a, ce avea de a abdicá. In intrulu scrisórei se arata, ca loculu, de unde fusese tramisa si unde fusese tiparita, este: „Lacasiulu mortiloru“. Ea este dér' din imprimeriile subterane ale comitetelor revolutionare, organizate cá in timpulu inchisitiunei. „Lumea din subpamante, lacasiulu mortiloru“ adressandu-se imperatului Alecsandru, 'lu sparia si'lu amenintia, blastamandu politic'a s'a si aruncandu tóta responsabilitatea reloru, de cari suferu Russi'a, pe densulu, care nu voiesce cá se dé imperiului nescie institutiuni mai constitutionale. Se asigura, ca acea scrisóre ar' fi cuprindiendu si aminintiaru criminale, cumu ca dilele imperatului sunt numerate si ca in curendu va sosí ceasulu, candu sentintia de mórte, data de tribunalulu ocultu contr'a suveranului Rusiei, se va esecutá. („R. L.“)

(„Orpheus.“) A aparutu sub redactiunea D-lui Fellegi Victoru si alu 12-lea numeru (ultimu) din anulu 1879 alu brosiurei periodice musicale

„Orpheus“ pentru lun'a Decembre, care contine pe 15 pagine urmatoriile piese: „Barcarol'a“ tablou de note comicu de Grandville; — „Cautare de primavera“ de Felix Mendelssohn Bartholdy; — „Damals und jetzt“ Polca mazurca de Bela Nagy; — „Valsu de Graz“ de Aurél Wachtel; — „Cantece unguresci“ de Zimay, transcrise pentru choru barbatescu. — „Piese mici“ pentru organe (séu harmonium) de Andreas Zsaskovsky; — „Canteculu ungurescu, celu mai frumosu“ Csárdás din piese poporale arangiate de Aurél Wachtel.

Multiamita si dare de séma publica.

Scól'a romana principala gr.-cat. din Lapsiulu-ungurescu numai din oferte benevole s'a facutu si si adi numai din acele se si sustiene.

In 11 Augustu 1878 inca s'a tenuu la baile dela Stocieni unu balu, venitul carui a fostu destinat cu ajutoriu pe séma scólei susu dise.

a) In sér'a balului a intratu 109 fl. 50 cr. v. a. dela urmatorii p. t. domni: A. Besenszki fl. 2; Kopár fl. 2.50; I. Biró, jude com. fl. 2.50; A. Muszka, jude reg. fl. 3; N. Brasai fl. 1; G. Maticanu fl. 2; vedu'a F. Simo fl. 5; L. Simo, deputatu fl. 10; L. Bauer fl. 1; G. Moldovanu fl. 1; S. Petki fl. 2.50; A. Fratai fl. 1; Erebbi fl. 2.50; I. Vojth fl. 4; P. Breuer fl. 2.50; I. Kerékes fl. 2.50; Z. Mátyás fl. 1; I. Magyarosi fl. 1; K. Bárdi fl. 3; I. Lebedi fl. 1; I. Bot'a fl. 1; G. Sierghiciu fl. 2.50; L. Pánics fl. 1; V. Ratiu fl. 1; Dr. T. Simai fl. 2.50; S. Corpodeanu 1 taleru de fl. 2; V. Muste fl. 1; I. Medanu fl. 2; Hanszulovits fl.; T. Simai fl. 1; Biró, ing. flnr. fl. 2; Gy. Asztalos fl. 2; I. Vojth fl. 5; I. Popu fl. 3; D. Szász fl. 1; dn'a I. Kovács fl. 2; K. Negruz fl. 2; B. Iug'a Dobricu fl. 2; I. Göcze fl. 1; Fr. Gyárfás fl. 2; M. Csizér fl. 1; I. Moldován fl. 1; I. Ghiudasiu fl. 2; A. Kröbel fl. 2; I. Campanu fl. 1; Imbre fl. 1; P. Griguti'a fl. 1.50; L. Szabó Podurioiei fl. 1; L. Szabó Suciú de susu fl. 2.50; B. Iug'a, not. cerc. fl. 2.50; B. Muresianu fl. 2; I. Bude fl. 1; Benkó fl. 1; I. Betegh fl. 2; Dela jucausi de carti pentru luminare 1 fl. Sum'a 109 fl. 50 cr. v. a.

b) Clarissimulu d. Lazaru Huz'a, notariu consistorialu in Gherla, a colectatu si si tramisu 10 fl. v. a. prin stimat'a scripta de datulu 15 Augustu 1878, inse in consemnare sunt scrisi 9 fl., dela urmatorii p. t. domni: Ilustr. d. epp. Michailu Pavelu 1 fl., Revrd. d-nii: Stefanu Biltiu 1 fl., Demetriu Coroianu 1 fl., Vasiliu Popu 1 fl., on. d-nii Vas. Gr. Borgovanu 1 fl., Georgiu Pasca 1 fl., Georgiu Stetiú 1 fl., Predicatoriulu 1 fl., Lazaru Huz'a 1 fl. si cu celu 1 fl. mai multu, sum'a e 10 fl. v. a.

c) A mai intratu dela urmatorii p. t. d-ni: Ioane Burza, colectore din Suciú de susu 1 fl.; Teodoru Bud'a, preotu din Ungureni 1 fl. si Alesandru Anc'a, notr. cer. din Fauresci 1 fl. Sum'a 3 fl. v. a.

Asiadér' perceptiunea face 122 fl. 50 cr., erogatiunea e de 51 fl. 91 cr., prin urmare remane unu venitu curatu de 70 fl. 59 cr., adeca: sieptedeci florini si 59 cr. v. a., care suma s'a si transpusu M. S. d. Gabrielu Manu, cá la cassariulu scólei susu dise.

Incheiamu prin aceea, ca multiamimu in numele comitetulu arangiatoriu tuturor acelor binevoitori p. t. d-ni, cari au ajutatu si de astadata si totudeaun'a scól'a nóstra romana seraca din Lapsiulu-ung., dér' mai cu séma acelor'a, cari au contribuitu mai multu decatu pretiulu intrarei, care a fostu de persóna 1 fl., ér' de familia 2 fl. 50 cr.

Lapsiulu-ung., la 24 Novembre 1878.

Eugeniú Sabo, prof. dirigentu.

Cassieri balului:

Alesiu Latisiu, Teodoru Germanu, invetiatoriu cá perceptoru. controloru.

Ajutórie pentru ranitii din Bosni'a.

(Urmare.)

Colecte adunate prin dómnele Elen'a G. Ioanu si Mari'a Sacareanu. In bucati: Dómnele Stanescu 18 compresse, 8 fasii, 18 triangule; M. A. Stanescu 18 compresse, 8 fasii, 18 triangule; Si'a Bómbanu 16 compresse, 7 fasii, 20 triangule; Elen'a Garnetiu 6 fasii, 6 triangule; Ros'a Plasicu 6 fasii, 4 camasi; Elen'a G. Ioanu 2 camasi; Elen'a Párciovu 2 lepedee; Iordanu Blebea 21 compresse, 6 fasii, 14 triangule; Gamulea 10 fasii, 4 triangule, 1/2 kilo scama; Elen'a Andronia 1 fácia de perina, 3 lepedee, 1 stergariu; M. Resnoveanu 2 camasi, 2 ismene; M. Priscu 8 fasii, 6 triangule, 2 camasi, 2 ismene, 5 lepedee, 1/4 kilo scame; Elen'a Muresianu 1/2 kilo scama; Elen'a Blu 2/3 kilo scame.

A. In bani a intratu prin bunatate d. M. Priscu dupa list'a A. am primitu eu Mari'a Sacareanu 34 fl. 60 cr.; provocata fiindu a cumperá panza, 3 bucati de panza a 9 fl. 50 cr., facu 28 fl. 50 cr.; 6 bucati ismene 3 fl. 90 cr.; 1 lada si pachetu a 1 fl. 30 cr., face 1 fl. 40 cr. v. a. In totalu 35 fl. 10 cr.

Portu nu s'a platitu, s'a facutu 19 duzine compresse, 8 duzine triangule, 6 bucati ismene, 2 bucati camasi, 1 fl. 40 cr. in bani. (Va urmá.)

Unificarea limbei si respandirea literaturii, si gustulu de arta intre poporulu romanu.

Libraria Romana.

IOANU CORNELIU TACITU in Brasiovu.

I. Tabluu commemorativu, representandu tóte faptele de vitejia ale romaniloru in campania din Bulgari'a apriatu fórté favorabilu de diuariulu „Illustrirte Zeitung“, descrisu in „Gazet'a Transilvaniei“ si in „Telegra-

fulu Romanu“ din Sibiu. Esecutatulu de renumitul artistu Schönberg, professoru de belle arte in Vien'a, litografatu sub ingrigirea d-lui L. Lachmann, corespondentu militarulu pe leng'a cartirulu generalu romanu, copii dupa originalulu Dómnitoriului, recomandate cu ordinu specialu de ministeriulu de resbelu si de ministerulu de esterne din Romani'a, tablou unicu, ce imitéza tabloulu commemorativu alu lui Napoleonu I, tóte persoanele sunt fotografate si, cá se le potemu cunósce, amu dispusu prin d-lu Lachmann se se esecute si unu „registru de numele tuturor persónelor. Pretiulu 2 fl. v. a.

II. Intrarea triumfala a armatei romane in Bucuresci, tablou foto-zinkografatu, lucru de arta. Pretiulu 1 fl. Peste curendu, si adeca dela Ianuariu inainté voru aparé tóte scenele din gloriosulu resbelu romanescu in oleografia. —

Cá se se póta respandi intre toti romanii, amu luat dispositiuni, cá pentru Transilvani'a si Ungari'a se fia cu pretiuri scadiute. Aceste se voru anuncia la timpu si la cerere vomu tramite si ecsemplare de proba la diferite librarii, dér' in comptu.

Pentru tóte acestea tablouri amu esoperatu depositulu generalu si unicu pentru Transilvani'a si Ungari'a numai la librari'a nóstra in Brasiovu. In urm'a legaturilor inchieiate cu librarii din Romani'a potemu procurá tóte operele de literatura, musica etc., aparute acolo. Atragemu inse atentiunea publicului asupra depositului, celu avemu deja.

Autori romani in 11 volume, legatura de lucsu, pretiu dela 32 fl. pana la 50 fl., nelegatu 25 fl. v. a.

Separate Alexandri Teatru 4 vol. 10 fl., legate 3 vol. 12 fl. 50 cr., Poesii 2 vol. 5 fl., legate 7 fl. 50 cr., Pros'a 1 vol. 4 fl., legate 5 fl. v. a.

Bolintineanu, Poesii 2 volume 6 fl.

Negruti, opere complete 3 volume 7 fl. 50 cr.

Balacescu Michaiu 1 vol. 2 fl.

Ostasi románi 22 cr.

Motii si curcanii 1 fl.

Mic'a Biblioteca pentru copii, ilustrata si cu textu romanescu emendata si adausa seria de 4 fascicule legate intr'unu tomu 3 fl.

Prim'a incercare reusita in limb'a romana, premiu pentru copii, ce sciu ceti.

Operele societatii academice le amu esoperatu cu pretiuri reduse.

Tóte cartile aparute in Brasiovu, intre cari atragemu atentiunea asupra Manualulu de procedura in cauzele merunte in procesele civile, a d-lui Iosifu Popu, jude cercualu regescu in Brasiovu. Canturi de Stea de Ucenescu, protopsaltulu bisericeii sf. Nicolae. Geografi'a si Istori'a Ungariei de Dr. N. Popu. Religiunea chrestina de D. I. Popea, professoru.

Calindariu Halimalei 1 fl. 6 cr.

— amasantu 1 fl. 6 cr.

— amasantu 75 cr.

— pentru toti cu tablou „Romani'a libera“ 1 fl. 6 cr.

— cu tablou „Lupt'a dela Rahova“ 1 fl. 35 cr.

Amiculu poporului 50 cr.

Calindariulu bunului eçonomu 45 cr.

Calindariulu cu adresele Brasiovului 1 fl. 20 cr.

Prenumeratiuni la totu felulu de diuarie politice, ilustrate si de moda.

Cu deosebire atragemu atentiunea asupra „Bibliotecei poporului romanu“, ce apare in brosiuri cu pretiurile cele mai bagatele. Colectiuni din toti autorii romani, incependu dela Vacarescu, brosiura d'antaiu aparuta cu 30 cr. Ori si ce comande din afara le efectuimu la momentu cu rembrusa (Postnachnahme.)

Nro. 1052—1878.

2—2

Concursu.

La scól'a granitariésca din Cugiru lenga Orasti'a e de a se conferi unu postu de invetiatorésca cu salariu anualu de 300 fl. v. a. cortelu si lemne de focu.

Acele competente romane, cari dorescu a obtiené acestu postu conformandu-si petitiunile loru cu documentele prescrise de lege au a se adresá pana inclusive 28 Decembre a. c. st. n. la

Comitetulu administrativu de fondulu scolaristicu alu fostiloru granitarii din regiumentulu romanu I din Sibiu.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 24 Decembre st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	61.90	Oblig. rurali ungare	73.50
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu)	63.—	„ „ Banat-Timis	78.75
Losurile din 1860	112.75	„ „ transilvane	83.50
Actiunile bancei nation. 787.—		„ „ croato-slav.	75.50
„ instit. de creditu 221.50		Argintulu in marfuri	100.15
Londr'a, 3 luni.	117.25	Galbini imperatesci	5.60
		Napoleond'ori	9.36
		Marci 100 imp. germ.	57.85

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipografi'a: Ioane Gött si fiu Henricu.